

יצחק רבין: "לא ראיתי שבועון מפלגתי שמישהו קורא אותו"

לפיכך הגעתי למסקנה שההגינות מחייבת להעלות את הנושא בלשכה, כאשר אני מציע להפסיק את הופעתו של "אות", מכיוון שאינני רואה אפשרות לקיים אותו. קיומו כרוך בהוצאה של חצי מיליון לירות בשנה. והיום אינני יודע איך לכסות את הדברים המינימליים של המפלגה. יש גם חובות לאנשים פרטיים. וכל המצב מעורר רק עגמת נפש. להוסיף עגמת נפש, לדעתי אין טעם. אני מציע הצעה זו ללשכה. הלשכה היא שהחליטה על הנושא, והלשכה היא שצריכה לפסוק. להשלמת האינפורמציה אני רוצה לומר שקיבלתי מכתב מהחבר יגאל אלון זה לשונו:

הואיל ובתוקף תפקידי אני חייב להשתתף הערב בקבלת הפנים שעורך נשיא המדינה לרגל יום האו"ם, לא אוכל לצערי להשתתף בישיבה הלשכה. אבקש אפוא להביע בדרך זו את עמדותי בנושא "אות". למרות הקשיים הכספיים הגדולים הכרוכים בקיומו של "אות" ועל אף הצורך בשיפורים נוספים בו, אני בדעה כי על המפלגה להמשיך בהוצאתו. אודה לך אם תביא את דעתי זו בפני החברים ותיקח את קולי בחשבון בעת ההצבעה, אם תהיה כזו.

אהרון בקר: אני מבין שאין כסף למפלגה. השאלה היא, האם המפלגה יכולה להרשות לעצמה בשנות ה-70 להישאר ללא שבועון מפלגתי. האומנם מפלגת העבודה היום נמצאת במצב טוב יותר מבחינה חברתית, תנועתית ואידיאית מאשר היתה באותן תקופות כאשר בימי אחדות העבודה המקורית היה ה"קונטרס" ויותר מאוחר "הפועל הצעיר". אינני חולק על כך שהקופה ריקה ואין כסף. אני מדבר באופן כללי, מבלי להתייחס לאופיו של העתון. אסוד לנו להישאר בלי כלי ביטוי בו נוכל להסביר את עמדותיה של המפלגה. לפני עשרות שנים, כאשר היינו חברה קטנה יותר, בימי העלייה השלישית, הרביעית והחמישית, חיינו כולנו על ה"קונטרס" ועל "הפועל הצעיר". אינני בא להטיל דופי בציבור היום. הוא לא גרוע יותר מהציבור שהיה אז. אבל הוא המוני יותר. לא ייתכן שלא יהיה לנו כלי ביטוי ולא נגיע לא לציבור הרחב ולא לנוער, רק משום שאין כסף למפלגה. אני חושב שהמסקנה המתבקשת היא חמורה מאוד. הדבר הוא בנפשה של המפלגה.

"השבועון לא היה מאוזן"

רב בן מאיר: בוויכוח הראשון על השאלה, אם יש צורך בשבועון או בירחון, הייתי בעד שבועון, ואני עדיין בעד שבועון. אני רוצה

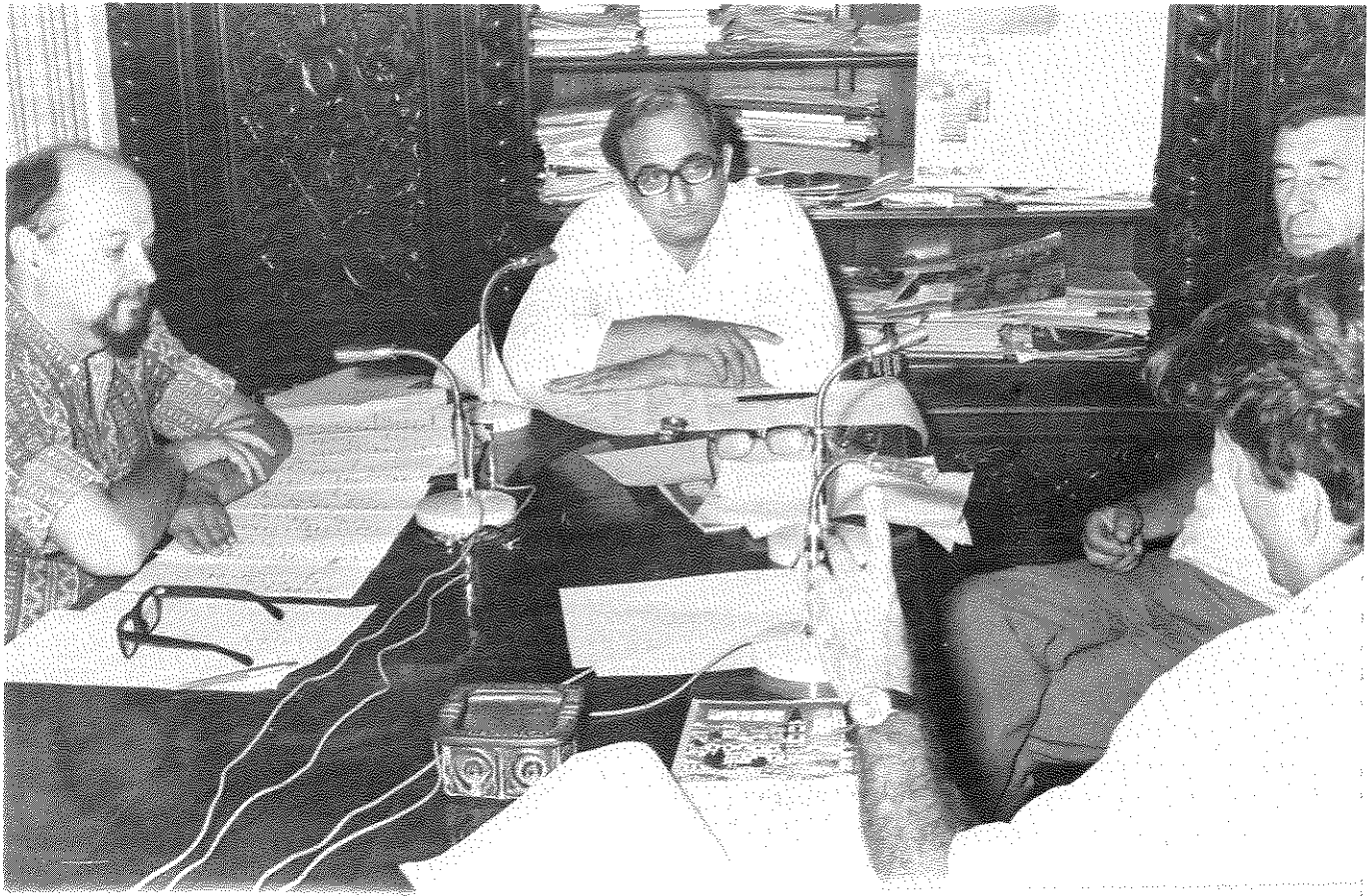
בימים עברו, לא היתה מפלגה שלא היה לה ביטאון קבוע משלה — יומון, שבועון או לפחות ירחון. אי הוצאות ביטאון או סגירתו נחשבו לכשלון חמור. מפלגת השלטון במשך עשרות שנים, מפא"י (וממשיכתה מפלגת העבודה) התלבטה בנושא זה שנים רבות. עד 1969 היא הוציאה את "הפועל הצעיר" (שראשיתו ב-1907), שלדעת רוב הציבור והקוראים היה שבועון כבד ולא מושך. לאחר שנסגר החלה מפלגת העבודה להוציא את "אות", בעריכת דוד שחם. "אות" הופיע ארבע שנים, תוך קשיים פנימיים וחיכוניים לרוב. חלק מראשי המפלגה, יוצאי רפ"י לשעבר כמו משה דיין ושמעון פרס, דחו את הקו ה"יוני" שלו. היו ששללו את ריבוי המחלוקות שהעלה שחם, וכמעט תמיד העיק הנושא הכספי: העתון לא נשא את עצמו.

בסתיו 1974 הגיעו כנראה מים עד נפש. המזכ"ל החדש של המפלגה, מאיר זרמי, העלה בישיבת לשכת המפלגה הצעה לסגור את השבועון. בדיון הנוקב, בהשתתפות חלק מבכירי המפלגה (יוצאי רפ"י נעדרו, כנראה באופן הפגנתי) הועלו לדיון אופיו של "אות" ולא פחות מכך סוגיות של עתונות מפלגתית, הסברה ומעמד המפלגה בציבור. מעניינים דבריו של ראש הממשלה דאז, יצחק רבין.

בעמודים הבאים מובא הדיון מיום 24 באוקטובר 1974 במלואו, למעט השמטות קצרות בנושאים צדדיים. החומר (מתיק 25/74) באדיבות ארכיון מפלגת העבודה בבית ברל.

היו"ר מאיר זרמי: עורך "אות" פנה אלי מיד עם כניסתי לתפקיד ואמר לי: ראה, אני סבור שצריכה להיות רוטציה ואני רוצה לסיים תפקיד זה. נא למנות עורך אחר במקומי.

אני התייחסתי לפנייה זו ברצינות גמורה וניסיתי לבדוק את הנושא של "אות" והמשך קיומו. התבררו לי העובדות הפשוטות הבאות: היום איננו מסוגלים למלא אפילו את החובות המינימליים להפעלת המפלגה. בקושי אנו מצליחים לשלם את המשכורת לעובדים, וגם היא לא בשלמותה ויש חובות רציניים לקופות תגמולים, לביטוח הלאומי וכו'. במצב הנוכחי כאשר אינני רואה מבחינה פיזית אם אפשר לקיים את "אות", הגעתי למסקנה שאעשה עוול אם אנהל משא ומתן הן עם חברים שרצו להעלות את הנושא במזכירות מטעמים שלהם והן מהטעם שאני העליתי, והן אם אנהל משא ומתן עם עורך אחר ל"אות" כאשר אני רואה שקיומו הפיסי של "אות" מבחינה תקציבית הוא בלתי אפשרי כיום.



רב שיח במערכת "אות", 1973. משמאל, העורך דוד שחם; באמצע, ח"כ (ולמים נשיא המדינה) יצחק נבון; מימין, אשר מניב; עם הגב למצלמה בימין התמונה: פרופ' דן הורוביץ

בשנות הופעתו. אני חושב ששגה העורך שהפך את "אות" ואת עצמו לעורך שמביע את עמדתו, במקום להיות עתון המביא את הדעות המגוונות של המפלגה בצורה מאוזנת. ברגע שהעורך מזדהה עם קו מסוים, כל זמן שלא הוכיח שאיזן מאמרים על ידי מאמרים אחרים, השבועון לא היה מאוזן. לי יש דעות מגובשות, אבל מאז שנבחרתי למוכיר המחוז, אני נמנע מלהביע דעות חד צדדיות. אני מנסה לייצג את המפלגה כולה, כי אני מזכיר של המפלגה כולה. השגיאה שעשה עורך "אות", אי אפשר היה לחזור ממנה. נוצר מצב שאם אי אפשר היה לדעת במוצאי שבת איזה סקופ יהיה ב"אות", השבוע היה משעמם, ואני אינני חושב שזו מטרתו של ביטאון המפלגה. יש מספיק עתונים שמלאכתם בכך ופרנסתם על כך.

מצד שני, אמרתי באותו דיון ואני חוזר ואומר היום: מה שחסר

לומר מספר מילים על צורת הדיון. "אות" יצא בזמן שלמפלגה לא היה כסף יותר מאשר עכשיו. אם זו הסיבה שבגללה צריך לסגור את "אות" — אני מתנגד לכך. לא הייתי מציע שנעשה לעצמנו מלאכה קלה ונסגור את "אות" בתואנה שאין כסף. אגף שלם של המפלגה שתקף את "אות" על בסיס ענייני, לא מצא לנכון לברוא לישיבה זו. המפלגה אינה מיוצגת כראוי בישיבה זו. ואנו איננו דנים עכשיו על "אות" מבחינה עניינית. יש לי ביקורת על "אות". אבל אני מציע שנחליט אם סוגרים את "אות" או לאו על יסוד השאלה אם יש בו צורך או לאו. אם הסיבה היא תקציבית, מדוע נסגור דווקא את "אות"? אולי נבטל את מחלקת הקליטה שעולה פי שלושה, או אולי נבטל את מחלקת הארגון? אם קיים מחסור בכסף, יישבו ועדת הכספים או הלשכה ויחליטו היכן לצמצם. אם אנו דנים על "אות" אני רוצה להגיד ש"אות" עורר מחלוקת

שהתרחשו הדברים בלשכה ובמקומות אחרים, הוא יכול היה להיות מרתק יותר.

לוועידה שולחים המוני חברים והם מתאכנסים בבתי מלון ברמה גבוהה. לא פעם הם נשארים רק ללילה אחד או שניים ומסתלקים, והמפלגה משלמת עבור כל הזמן. אני יכול להביא דוגמאות רבות של בזבז כספי המפלגה. אני חושב שצריכים לעשות משאל בין החברים שקוראים את "אות", מה הם היו רוצים לראות בו, איזה חומר מענין אותם. יש לחייב לפחות את חברי הוועידה להיות מנויים על "אות". מה זה אומר שציר ועידה לא יחתום על "אות"? מקסימום שיחתום ולא יקרא. אנחנו לא דורשים שום דבר מהחברים, אנחנו רק נותנים. לפעמים לבן אדם יש הרגשה טובה כאשר אתה חובע ממנו משהו. ציר בוועידה או חבר מזכירות מפלגה צריך להיות מנוי על העתון.

לסיכום, אני לא מציע לסגור את העתון, אפילו אם הוא יהיה בעל 4 עמודים. צריך להמשיך להוציא אותו לפחות למען הדברים החשובים.

"אות" – כן; אך לא כמו שהוא עכשיו"

עוזי ברעם: כאשר אורי אמר בסיום דבריו שחבר ועידה צריך להיות חתום על "אות" אפילו אם לא יקרא אותו, נזכרתי שכאשר השתחררתי מהצבא עבדתי במוסד הסתדרותי בירושלים. מנהל המוסד אמר לי פעם לעשות סדר בארונות ומצאתי שם גיליונות של "הפועל הצעיר" משנת 48 עד 60, כולם סגורים עדיין. נדמה לי שאנחנו לא מחפשים קוראים כאלה.

אני לא מקבל שהנימוק הכספי יכול להביא לסגירתו של "אות".

הבירור צריך להיות הרבה יותר יסודי.

אף אחד לא מציע להפסיק את ההסברה המפלגתית משום שאין כסף. כי מחר אפשר לומר: אפשר לסגור את המפלגה משום שאין כסף. אלה נימוקים שלא עומדים בשום הגיון. אתה עומד בפני אותה בעיה בקיום סניפים, בקיום מחוזות, בקיום בארגונים ובקיום מחלקות. "אות" הוא לא הסעיף הכבד ביותר על המפלגה מבחינת תקציב.

אנחנו לא יודעים מתי תהינה הבחירות הבאות. הסברת חרץ המפלגה לא עובדת כלל, משום שאומרים: יש ממשלה. הסברת פנים – כאן אני מזהיר את כל האנשים: המצב בסניפים ובמחוזות הוא חמור. אנחנו עומדים בפני בעיות של פעילים מפלגתיים אשר חותמים על העצומה של הליכוד, וישנם כאלה שלא יודעים למה לא לחתום על עצומה של הליכוד. אם אין "אות", צריך לדון איך אנחנו מגיעים בהסברת פנים לציבור של 20-30 אלף חברים שהם חייבים להיות מנהיגי דעת הקהל שלנו. ואז הייתי אומר להוציא את "אות" אפילו אם הוא לא קיים, אבל לא את "אות" כפי שהוא נראה עכשיו.

אני חבר טוב של דוד שחם במשך שנים. אבל דוד שחם חטא בשני חטאים. חטא אחר – הוא ניסה שהדעה שלו תהיה

למפלגה גדולה כשלנו זוהי קומוניקציה עם 30,000 הפעילים שלה.

30,000 הפעילים צריכים לקבל מדי שבוע עתון ראוי לשמו עם מידע על הנעשה במפלגה, במה עסקו מוסדות המפלגה, ויכוחים שהתנהלו במפלגה, כדי שחלק גדול מהפונקציונרים של המפלגה, תהיה לו נקודת השקפה ואז לא היו באים ואומרים: המפלגה מתה. היו אומרים: אין לנו כסף לעשות אסיפות, אין לנו כסף לעשות חוגי בית, אבל לפחות 30-40 אלף איש מקבלים חומר שעליו הם יכולים לדבר במועצות הפועלים ובמקומות העבודה. זה לא קרה. זה צריך להיות גם היום. מתעניינים במפלגה. מתעניינים במה שנעשה במפלגה. כל הציבור בארץ רוצה לדעת מה נעשה אצלנו. זה יכול להיות קודם כל כלי ביטוי שאולי היה קצת משעמם, אבל פחות קונטרוברסלי. אבל אנחנו לא מפלגה שולית שחיה מהקונטרוברסיה, אנחנו מפלגה שחיה מהמרכז, מדרך המלך. אנחנו לא חיים דווקא מהקצוות, מהעוקצים. הדבר הזה חסר.

אם דוד [שחם] מודיע שהוא פורש, אני חושב שצריכים לבחור עורך אשר יבטא או ייצג את הקונצנזוס המפלגתי ולא את הקונטרוברסיה המפלגתית, ועל ידי כך יוכל לגבש סביבו צוות אנשים שיתרום לגיבוש המפלגה. תמיד היו ניגודים. השאלה מה תפקידנו: האם ללבנות אותם או לרפות אותם. זה צריך להיות תפקיד המערכת.

בנוסף, חייב להיות קשר ישיר עם מזכיר המפלגה, ראשי המחלקות ואנשי המקצוע אשר יעבדו את החומר והוא יזרום שבוע-שבוע, כדי שנוכל לעמוד ברחוב. היום אינני יכול לעמוד ברחוב, אם בא אלי מזכיר ואומר: לא הצלחתי לשכנע את הבן שלי להצביע בעד המפלגה. אין פירושו של דבר שהצרכן הסופי הוא מבולבל, אלא ציבור הפעילים שלנו לא עומד חזק. כלי ביטוי יכול לחזק אותם.

אורי סבאג: אני מסופק אם במתכונתו הקיימת היה ב"אות" חומר מרתק שיביא לריצה אחרי העלון [כך?]. ייתכן שהעלון ניסה להשיג רמה מסוימת מעל הממוצעת. אני חושב שהוא עמד בה. יכול להיות שהעורך לא היה לפי רוחם של הזרמים במפלגה. אבל לא נראה לי שעל מנת לפייס מישהו – כך שמעתי – צריך להקריב את העתון. בכל מקרה, גם אם לא יישאר העתון במתכונתו הקיימת, חייב להיות עלון אשר יקשר בין החברים. איזה מין מפלגה היא זו שאין לה עלון, אפילו של שני דפים שאפשר בו להסביר מה היה. שאנשינו לא ישמעו את הדברים רק מעתוני חרץ, אלא מעלון מוסמך.

אני זוכר את הוויכוחים הסוערים בלשכה, אני זוכר איך עתונים מסחריים חטפו את הסטנוגרמה של הלשכה והציבור קרא בצעמאן את הדברים ביום שישי. בעתון "אות" לא היתה אף מלה על זה. ניסו את הכל להציג באור ורוד. אילו את אותה סטנוגרמה היו נותנים גם ב"אות" והחברים היו יכולים לקרוא בו את האמת כפי

הגדולה ביותר ואין לנו במה להתקיים. אני לא מקבלת את המצב שלא משלמים מיסים ולא נושאים באחריות. לא חצי מיליון לירות קובעות, אלא איזה עתון נחוץ לנו. יש לנו ציבור גדול שתן בנו אמן, ואין לנו מה להגיד לו.

העתון הזה, במידה שאיננו מתייצב אחרי המפלגה, אין לי עניין בו. אבל עתון נחוץ.

נתן רענן: צריך לקיים שני דיונים נפרדים. אני מקבל כל מה שבבה אומרת לגבי המצב הכספי במפלגה. "אות", מיד עם היווסדו, יצא לאור בתקופה לא פחות קשה מבחינה כספית במפלגה. אבל הדיונים על "אות" התקיימו 7-8 פעמים בלשכה, על דרכו, דמותו והקו שלו. בלשכה הזאת התקבלה הצעה לקבוע את החוק למימון מפלגות. אם המצב הכספי קשה, צריך אולי לבחון או את החוק והסכומים שהוא מעניק, או אמצעי מימון אחרים למפלגה. אם רוצים לסגור את "אות", צריכה להיות כנות מינימלית לבוא ולומר שהעתון רע, שהוא מייצג רק חלק קטן מהמפלגה, שלא צריך ויכות, לא צריך שיהיה ביטוי לחוגים ורעות שמוצאים שם את ביטוים, ולכן נסגור את העתון. הדבר יתקבל מבחינה ציבורית בצורה הרבה יותר חיובית.

דעתי, כמובן, שונה. אבל דעתי לגבי "אות" משוחדת. גם אם דנים בלי חוק מימון מפלגות, בלי סכומים, במצב הכספי, יש סדר עדיפות לבדוק את תחומי הפעולה של המפלגה. אני מתכוון לבדיקה חברית. נראה מה נחוץ ומה לא. יש מחלקות ופעילויות שונות. אולי יש דברים שאינם נחוצים. אני מעריך שבשלושת השבועות האלה נחוץ במפלגה דיון רציני מאוד על מעשה ההפגנה ביהודה ושומרון. נחוץ שגוף רחב ומוסמך של המפלגה יתן גיבוי למאמצי הממשלה. אני חושב שהדברים צריכים להיאמר. בשבועות אלה צריך לקיים דיונים על פרשת "החברה לישראל". אני חושב שאם לא נקיים דיון כזה, הפרשה הזאת תידבק בנו במערכת הבחירות הבאה, שאין עדיין לצפות מתי היא תתקיים. לו המפלגה היתה מתכנסת ואומרת שמה שנעשה בסדר או לא בסדר, שתהיה חקירה כזאת או אחרת, היה ברור שקיימת מפלגת העבודה — אני חושב שזה היה שירות ממלכתי ותנועתי. אני לא רואה את הפרופורציות שדווקא בשבועות אלה, בנימוק כספי, באים לסגור את "אות". צריך ישר אינטלקטואלי כדי לומר: העתון איננו טוב. לגבי מה שנאמר על העורך והמערכת, אינני בדעה אובייקטיבית, אבל זה לא סוד שהתקיימו דיונים אחת לחצי שנה, באופן קבוע, בלשכת המפלגה לגבי הקו והדרך. בלשכה הזאת היה רוב לגבי הקו והדרך של העתון. הדיונים חזרו, פעם ביוזמת חבר זה ופעם ביוזמת חבר אחר, אבל אותו דיון חזר עם אותה מסקנה. אולי הקו המדיני של מפלגת העבודה השתנה. אם זה כך, צריך לבדוק את העניין לא דרך הקופה אלא דרך העתון.

"אינני כועס על 'אות'"

אברהם גיבלבר: אני יודע שיש לנו עתון שקוראים לו "דבר".

דומיננטית בתוך העתון, כאשר ידע שהיא שולית. חטא שני — הוא פירסומאי מאוד מחונן והוא פנה לאמצעי הקומוניקציה על חשבון האמינות המפלגתית שלו כעורך "אות". אין לי כל ספק בכישוריו וביכולתו, אבל לא זו הבעיה. הבעיה היום אם למפלגה יהיה ביטאון או לא יהיה ביטאון. דעתי שצריך להיות ביטאון. חבל שאין דיון על בעיות ההסברה. אני חושב שאי אפשר שלא לדון בנושא של המאבק על נפשו של הרחוב. אני יום יום נתקל בתופעות חמורות ואני חושב שהמפלגה ומנהיגיה חייבים לומר את הדברים כמפלגה. המפלגה צריכה להתקיים גם כגוף שמופיע באופן עצמאי ולא רק באמצעות ההסתדרות או הממשלה. אני הייתי רוצה ביטאון שלא יהיה קונפורמי ורק יכתוב את ההסברים של מזכיר המפלגה. הייתי שמח אם בעתון זה היו גם ביקורות שליליות וגם נושאים קונטרוברסליים, כמו "החברה לישראל". זה היה יוצר יותר אמינות בין חברי המפלגה. הביטאון חייב להיות, לפי דעתי, כעין פשרה בין ייצוג של עמדות המפלגה כגוף, כפי שהיא באה לידי ביטוי במוסדות המוסמכים לבין ביקורת של חברים על תופעות הקורות מעת לעת. אני מציע שלמפלגה יהיה מה לומר לגבי אופיו של הביטאון, סגנונו והיא גם תציע את עורכו.

"אין לי עניין בעתון כזה"

בבה אידלסון: אני כבר מזמן חדלתי לקרוא את העתון, אך אני נפגשת עם חברים שכן קוראים. מהרגע הראשון לא ראיתי שהעתון הזה מבטא את המפלגה. עלי להגיד לכם שהם אינם חושבים שזה עתון המפלגה. הוא לעיתים קרובות מתייצב נגד עמדות הממשלה, נגד עמדות ההסתדרות, נגד החלטות הלשכה. במשך שנים המשכתי לקרוא את העתון והגעתי למסקנה שזה עתון לא שלי. המצב של המפלגה הוא בכי רע, כי אין לנו בכלל עתון. כשאני קוראת עתון כמו "מעריב" או "ג'רוזלם פוסט", אני מקבלת אינפורמציה. כשאני קוראת את יוסף חריף ביום שישי, אני יודעת מה דיברו בממשלה או מה דיברו במקום שאני לא הייתי בו, ממש כמו פרוטוקול. חברים ושואלים: איך נחיה בלי עתון? בוודאי שאי אפשר לחיות בלי עתון. מפלגה שהיא אתראית למדינה, אתראית למצב המדיני, הביטחוני, הכלכלי לא יכולה להיות בלי עתון. אני לא פוחדת מעתון שיש בו דעות שונות. זה לגיטימי לגמרי. יכולות אפילו להיות דעות נוגדות אחת את השנייה. זה לא מסוכן. ויכות אינו דבר מסוכן. אבל נוצרה אנדרלמוסיה. צריך להיות לנו עתון שאפשר להסביר בו. אין ויכות על כך שצריך להיות עתון.

חצי מיליון לירות לא קובעות את הגורל הכספי של המפלגה. עד כמה שידוע לי מצבה הכספי של המפלגה נפל על ראשו של המזכיר, ואנחנו צריכים לשאת יחד איתו באחריות. לא ייתכן שלא ישלמו משכורת, ועוד מעט יעשו חשבון כמה חוזרים לשלוח, אם יש אפשרות לשלם את הבולים. מרדע צריך המזכיר החדש לשאת בזה? אם בחרנו בו, אנחנו צריכים להחליט מה לעשות. איך חיות מפלגות אחרות? גם להן יש הרצאות. אנחנו המפלגה

נניח שהוא היה עולה 50 אלף לירות בחודש והמפלגה היתה צריכה לתת עשרת אלפים, והיו לו מודעות ומנייים שקוראים אותו, שקונים אותו. זאת הייתי יכול להבין — אבל אנחנו שולחים אותו למספר מסוים של פעילי המפלגה, כמו שמחלקת ההסברה במחוז ירושלים מוציאה עלון שנשלח לחברי המחוז.

אשר לאופי העתון, הוא איננו שונה בהרבה ממוסף "דבר" או עתון ערב שבת של "דבר". כותבים שם אפילו אותם אנשים. אני קורא ברצון את אשר מגיב ב"דבר" ולפעמים ב"ידיעות אחרונות" ובכל שבוע ב"אות". אני קורא את דוד שחם גם ב"ידיעות אחרונות". אמצעי התקשורת מתרחבים וכובשים את השוק ומציעים כל מיני סוגים של מזון. גם מזון טוב וגם מזון רע. בכל אופן ב"דבר", עם כל הביקורת שיש לי וכל אי שביעות הרצון שלי, אני מוצא פחות או יותר את הקונצנזוס המינימלי, לא המקסימלי, שאדם יכול למצוא, לא פחות מאשר ב"אות". לא יותר אבל לא פחות. הוא איננו שונה בפובליציסטיקה, בהצגת העניינים, בסקירות, במאמרים. איני רואה את השוני.

אני חושב שהמפלגה צריכה להוציא רבעון שבו יהיה כינוס מחשבת המפלגה, תהיה כרוניקה על הנעשה במפלגה, פובליציסטיקה, עבודות עיוניות רציניות. כמה יקראו אותו? אלפיים או שלושת אלפים איש. זה בערך מספר הקוראים של "אות" בחודש. עכשיו אנשים קוראים את "אות" פעם בחודש או בחודשיים והיתר סתם מושלך.

צריכה להיות הסברה. מפלגת העבודה צריכה לעסוק יותר בתקשורת, וזה עניין לדין. צדק עוזי ברעם. צריך להתלית אם להוציא חמישים אלף לירות על "אות", שמגיע למספר מצומצם מאוד של אנשים ושהחומר שבו אינו שונה מהחומר ב"דבר" או בעתונים אחרים, או לעשות הסברה שתגיע לאנשים רבים יותר, גם חברים וגם מצביעים. אני חושב שבשלב זה כדאי להשקיע חמישים אלף לירות בחומר שיגיע להמונים, ולא בדבר שמגיע לחוג מצומצם של אנשים.

אינני רוצה להיכנס לפוליטיקה. בכל זאת, משנכנסים לעניין הפוליטי, אי אפשר להגיד דבר נגד "אות". אני אינני חשוד; "אות" אף פעם לא התקיף אותי ולא את החטיבה שאני שייך לה, ואינני כועס על "אות" מבחינה זאת. שקלתי את העניין הרבה פעמים ואינני יודע לשם מה צריך להיות אוסף של חברים קבועים שכותבים באופן קבוע מאמרים ב"אות", ושאינו קורא אותם גם במקומות אחרים.

כדי ש"אות" יהיה יודע בציבור ולחברי מרכז המפלגה, ניסה שחם ברוב כשרונו להכניס מפעם לפעם עניינים קונטרוברסליים, מרגיזים, שהם מעוררים עניין, לא יותר מזה. אני חושב שאין ב"אות" סגולה מיוחדת, אין בו דבר סגולי וייחודי של מפלגת העבודה.

מצב המפלגה הוא כזה שאין לה במה לעשות פעולת הסברה. אל תיעצו לנו עצות. יש צוות פעילים ברחבי המפלגה, חברים



שבועון מפלגת העבודה הישראלית

העורך: דוד שחם

מנהל: יעקב תמיר

מוכיר המערכת: דניאל מולד

יום חמישי, ח' בחשוון תשל"ה

24.10.1974

גליון מס' 174

הכתובת: רח' דוב הוז 10, תל-אביב

ת.ד. 36, טל. 244032

הדפסה: דפוס "כרמל" בע"מ

רחוב לוינסקי 138 תל-אביב

טל. 38275

מודעות: פרסום אתגר

רח' יהודה הלוי 41, ת"א

טל. 625917

עיצוב גרפי: אמונון כץ

תצלום חשער: סטארבוט

"תיבת המערכת", כפי שהיתה בגיליון האחרון של "אות"

אני יודע שהיה עוד עתון כאשר התאחדנו, שקראו לו "למרחב". בלשכה זו נתבע מאתנו לסגור את העתון בטענה: לשם מה שני עתונים? אפשר היה להשאיר את "למרחב" כביטוי נוסף של מפלגת העבודה. אמרו: לא, יש "דבר" ו"למרחב" מתחרה ב"דבר", ו"דבר" הוא עתוננו היומי. יש למפלגה עתון. אני יודע ש"דבר" הוא עתון ההסתדרות, אבל הוא לא עתון של הליכוד בהסתדרות. זה אולי באשמתנו, אפשר לעשות גם מזה ויכות פוליטי. זה אולי לא בסדר, אבל זה כך.

דוד שחם: זה יעורר אחר כך רושם איום שבלשכת מפלגת העבודה נאמר ללא תגובה ש"דבר" הוא עתון של המפלגה. "דבר" הוא עתון ההסתדרות.

אברהם גיבלבר: "דבר" הוא עתון ההסתדרות, אבל הוא עתוננו לפני שבועיים, ראש הסיעה בכנסת, החבר ורטמן, לאחר ש"דבר" תקף אותו על נסיעתו ליפאן, שלח למפלגה מכתב, שהמפלגה תוציא עתון יומי בנוסף ל"דבר", כי אין מי שיבטא את שליחי המפלגה וישרה אותם בפעולותיהם. הדבר נחוץ לדעתו. אני חושב שזה לא נחוץ.

לגבי "אות", המפלגה צריכה עתון. המפלגה לא יכולה להסתפק בעתון שבועי שלא קוראים אותו, אלא מספר מועט מאוד של אנשים שאינם משלמים עבורו. כאשר דנו על "אות" היו אבן ואלון ואחרים שאמרו שזה יהיה עתון לא כמו "הפועל הצעיר", אלא כמו "נינווריק" ואחרים, שישא את עצמו. לו זה היה מתקיים והמפלגה צריכה היתה לסבסד את העתון בחלק מהוצאותיו, ניחא.

שלא צריך לחשוב על שאלה זו, אבל היום אנחנו מדברים על "אות" ולא איך המפלגה תסביר את עצמה. יש אפשרויות מרובות להסברה. יכול שזה צריך להיות עלון, יכול להיות חומר הסברה לפעילים. יש במפלגה מחלקת הסברה, יש מוחות בתחום ההסברה, ישבו ויכינו לנו הצעות. הדיון היום הוא על "אות". מאחר ש"אות" לא מילא אותן ציפיות שהיו לנו, לפי הכרעתי קורא אותו חוג מצומצם בלבד וצריך להסיק את המסקנות.

מי שמתעלם מהמצב הכספי עושה לו חיים קלים. חצי מיליון לירות בשבילי זה המון כסף. אולי יש השקפות שונות על כסף, אבל חצי מיליון זה המון. אני לא אומר שאין סדרי עדיפויות להוצאת כסף. התוצאה מהדיון כאן יכולה להיות החלטה שממשיכים ב"אות". אמנם היו התקפות על מה שנכתב ב"אות", אבל תמיד הארכנו את הופעתו בעוד שניים-שלושה חודשים. אני רוצה להזכיר שפעם נקבע תאריך קובע, 31.12.73, אחר כך היה עוד תאריך קובע, וזה נמשך. (ד. שחם: למה דחו?) דחו. אינני יודע למה. (ד. שחם: כי מישהו החליט שלפני בחירות לא יפה לסגור.)

אני מציע ללשכה לסגור את "אות" בלי הודעות ובלי לצאת בתופים. מישהו אמר שהציבור יזדעזע. אני אומר שאפשר לסגור בלי פירסום. מזכירות הלשכה ביחד עם ועדת ההסברה חייבת להביא הצעה בתחום ההסברה. אני חושב כמו בקר שצריך להיות כלי ביטוי למפלגה, אני לא יודע מה, זה צריך להיות חלק מתכנית כוללת של הסברה למפלגה. אני חושב שלחברים בסניפים חסר היום חומר הסברתי, חסר חומר לקביעת עמדה בנושאים מסוימים. אם נהיה די גמישים, נוכל לספק חומר לסניפים, והפעילים בסניפים ידעו להסביר את הדברים לחברים. אם נחליט הערב לסגור את "אות", אני מעריך שהדבר לא יגרום לזעזוע בתוך המפלגה. ירוחם משל: הפגנות לא תהיינה. אבל נישאר בלי אמצעי הסברה.

דוד קלדרון: לא דיברתי על הסברה. אינני חושב שנקבל מחאות מהסניפים. אני מציע לקבל את הצעת המזכיר, וכד בבר להטיל על המזכיר להביא הצעה על אמצעי ההסברה של המפלגה.

"אני מעדיף על 'אות' את האמצעים האחרים"

ראש הממשלה יצחק רבין: אני חושב שלעתים אנו מטשטשים את ההבדל שבין האמצעי ובין המטרה. האמצעי הוא העתון. המטרה — ההסברה. אני חושב שחלו תמורות רבות באמצעי התקשורת בעולם ובמדינת ישראל. כל ניסיון להקביל את דרכי ההסברה לציבור היום לאלה שהיו לפני עשרים שנה, אינו תופס; אינו תופס לא באמצעים, לא בצורה ולא בדרכים.

לכן נראה לי שהבעיה שצריכה לעמוד לפנינו — לא בדיון זה — היא באיזו צורה המפלגה כמפלגה — ואני מבחין בין המפלגה והממשלה — מבטיחה שחבריה ידעו בזמן את אותו קו שאפשר לגביו להגיע לקונצנזוס במפלגה. אינני בטוח ששבוועון זוהי הדרך.

שאנחנו לא יכולים להגיד להם "לא". אולי צריך לבנות את המפלגה לגמרי אחרת, זה אולי יהיה תהליך של כמה שנים. אנחנו עוסקים עכשיו בריאורגניזציה, בצימצומים בסניפים. מזכירי הסניפים לא מקבלים שבר.

הגענו למצב כזה דווקא כשלמפלגה יש תקציבים קבועים מההסתדרות והכנסת. לבחירות להסתדרות לא היה כיסוי ושיעברו את ההקצבה ההסתדרותית לארבע שנים. נשארנו רק עם הקצבת הכנסת. אנחנו לא מסתדרים בבית הזה. בכל יום יושבים לפחות שעה רק לחשוב איך לשלם משכורת והקשור בה. אנחנו חייבים שמונה מאות אלף לירות לקופת תגמולים, סכום כסף גדול למס הכנסה, ולא יחכו לנו הרבה זמן.

"לא ייתכן שמפלגת העבודה תישאר בלי עתון מדריך"

ירוחם משל: אין ספק שהעתון הוא נושא נכבד, ואני לא יכול להעלות על הדעת שהמפלגה הקובעת במדינה תישאר בלי עתון. כל עתון במפלגה גדולה חייב לבטא את הזרמים המחשבתיים, וקשה מאד לאזן את הדעות וזרמי המחשבה השונים. חסר עתון של התנועה שיהיה בו מאמר ראשי בנושא מרכזי, שתהיה בו הנחיה לחברים כבעיות השונות.

יש בעיות כספיות. אני מודיע לך בבה, השולחן הזה ידבר וידבר, וכסף לא יהיה מהדיבור הזה. צדק שחם: "דבר" הוא עתון ההסתדרות. ביום ראשון הקרוב יהיה דיון בוועדה המרכזת על "דבר", ולא חסר לנו שגם הדיון הזה יעלה על השולחן. גם על "דבר" יש טענות רבות. עתון ההסתדרות מוכרח להיות פתוח לדעות שונות, ואי אפשר לראות בו עתון המפלגה שלנו.

יהיה זה משגה ציבורי אם נסכם היום שלמפלגת העבודה לא יהיה עתון. אני מציע שהלשכה תסכם שיופיע עתון המפלגה. המזכירות הפעילה תברר — לא על יד השולחן הזה — באיזה תנאים ובאיזו צורה יופיע העתון, ותרווח ללשכה. יותר מזה אנחנו לא צריכים לעשות. אני חושב שדעת רוב החברים היא שלא ייתכן שמפלגת העבודה תישאר בלי עתון מדריך. המזכירות הפעילה תדון בנושא ותביא הצעותיה ללשכה.

דוד קלדרון: שאלו פה חברים כיצד אפשר לקיים את המפלגה או את המוני החברים במפלגה בלי עתון. חבר אחד שאל כיצד אפשר לתת תשובה כיום לנעשה ברוחב. למודעות הגדולות שמתפרסמות ולהתקפות עלינו בכל שטח.

אני רוצה להזכיר לחברים, שבזמן שהוחלט לסגור את "הפועל הצעיר" היו לנו יומרות, אמרנו שנוציא שבועון שיהיה דומה ל"טיים", ולא במקרה הזכירה של "אות" היא אדומה. (א. בקר: חשבתי שזה בגלל הדגל האדום.) לא. אמרנו שהעתון צריך להיות קריא, ולשם כך צריכים להיות בו עוד דברים פרט למה שקשור במפלגה ובהסברה מפלגתית. זו היתה המטרה. לפי דעתי, לא הצלחנו בזה, ואני לא בא להאשים אף אחד.

יש שאלה שנייה: כיצד תסביר המפלגה את עצמה. לא אמרתי

לבירור עם עורך "אות" דוד שחם. אמרתי לך, דוד, את הדברים גלויות. כאשר אמרת לי: אם אני אישיות קונטרברסלית, אני זו הצידה, עניתי: כל הכבוד לך. אבל לא אפנה אל איש אחר, כאשר לא אוכל לתת מינימום תקציב. האם אבזה אדם נוסף? אינני מוכן לכך.

"אין ברירה אלא להקפיא את העתון"

ד. שחם: פירוש הדבר שהעתון אינו מופיע, גם בלי החלטה. היו"ר מ. זרמי: אין לי במה לממן. הסניפים סגורים. יוסף ריקה: אני רוצה להיכנס לעניין עורך העתון ולא לשאלה אם יש צורך בעתון או לא. עקרונית אני בעד ביטאון למפלגה. אבל בתנאים הנתונים, במצב הכספי הקיים במפלגה, אני בעד הקפאת הוצאתו של העתון. והאמינו לי שהמניעים שלי הם פרוואים לחלוטין. אני מסתובב בסניפים, נפגש עם חברים ואני מושפע ממה שאני רואה ושומע. אין זה רק עניין של משכורת העובדים במרכז. גם את זאת אין בכוחנו להבטיח. יש עובדים שרוצים לקבל הלוואות מקרן גימלאות, ויש להם זכויות בקרן, אך אינם יכולים לקבל הלוואה, משום שמרכז המפלגה לא העביר את חלקו לקרן הגימלאות.

בסניפים מנתקים חשמל, מים וטלפון. באחד הסניפים עובדת נקיין, אם למספר ילדים ששכרה הוא 150 לירות לתודש, לא קיבלה כבר 7-8 חודשים משכורת. איפה נשמע כדבר הזה? החבר משל רגיש לצדק ולתגובה הציבורית. מה תהיה תגובת הציבור כאשר דברים אלה יפרצו החוצה?

סניף אופקים השיג רוב מוחלט בבחירות, 5 מתוך 9 מנדטים במועצה המקומית. הסניף עשה גרעון של 10,000 לירות והוא חייב אותם לא לבנק אלא ל-30 חברים בעיירה, ו-10 חודשים אינו יכול לשלם את הסכום הזה.

כמה חברים שאלו: מה יש, כך היה תמיד במפלגה, מאז ימי בראשית, והסתדרנו. זה הרע ש"הסתדרנו". היום רובץ על המפלגה חוב עצום שלא מאפשר לנו להתקיים. האם כך צריך להמשיך ולהתקיים? החבר בן מאיר הציע לקבוע סדרי עדיפויות ושאל מדוע לסגור את "אות" ולא לבטל את מחלקת הקליטה או מחלקת הארגון? אני הייתי אומר, מדוע לא לפטר את עובדי מחוז תל אביב?

אני מסכם: אין בכוחה של המפלגה היום לשאת בהוצאה של 50 אלף לירות לתודש. הצעתי להקפיא את הוצאתו של "אות" מרגע זה ולא מעוד חודש. מה שעולה לנו "אות" פותר לי בעיה של משכורות בסניפים, של אנשים אשר במשך 8 חודשים לא קיבלו הוצאות. אני בהחלט בעד ביטאון המפלגה, אך אין ברירה, אלא להקפיאו בשלב זה.

היו"ר מאיר זרמי: הדין יימשך בשבוע הבא. רשומים 9 חברים.

לא ראיתי אף שבועון מפלגתי שמישהו קורא אותו או כמעט קורא אותו. אמצעי תקשורת מלווים שוטפים של הדברים הם הטלוויזיה והעתונות היומית. הם פתוחים בפנינו ואנו איננו מנצלים אותם. ירוחם משל: הטלוויזיה פתוחה לפנינו?

ראש הממשלה יצחק רבין: בוודאי. אני זימנתי את הוועד המנהל של הטלוויזיה, ואני יכול להביא דוגמאות איך לכל פורום שמזמינים חבר מפלגת העבודה שיכול להתבטא, הוא בורח. בנושא "החברה לישראל" פנו לכמה אנשים והם לא הופיעו. (קריאה: בנושא ההתנחלות?) גם בנושא ההתנחלות. פנו לאנשים והם ברחו. אין צורך לברוח מבעיות לא נעימות. צריך לבוא ולומר מה שיש לומר.

כבה אידלסון: אולי מישהו צריך לכוון את הדברים?

ראש הממשלה יצחק רבין: יש בעיה של ארגון ההסברה ודרך העבודה של מחלקת ההסברה. אני משוכנע שאילו מחלקת ההסברה של המפלגה היתה מוציאה היום ארבעה דפים בעניין ההתנחלות, על הסברה בדרך זו אפשר להתגבר. אילו היינו מרכזים את ענייני ההסברה סביב אמצעי התקשורת הקיימים, ואין בעיה להגיע אליהם — בנושאים אקטואליים אין בעיה להגיע אליהם — היינו יכולים להסביר את עמדותינו. שמחתי לראות היום דף הסברה שהוציא צה"ל בעניין ההתנחלות. מצוין.

ירוחם משל: הטלוויזיה עשתה תעמולה נהדרת למתנחלים.

ראש הממשלה יצחק רבין: בחלק האינפורמטיבי. אבל בחלק ההסברתי, אני יכול להגיד אל מי פנו ומי סירב להופיע. הבה נפריד בין שתי השאלות — בין השאלה כיצד מבטיחים שקן המפלגה מגיע לציבור הרחב בצורה הטובה ביותר, ובין הכעיה של האמצעי ששמו "אות".

עם כל הכבוד לעורך "אות" — ויש לי כל ההערכה אליו — כאשר אני שוקל את מחיר "אות" לעומת מה שאולי אפשר לעשות באמצעים אחרים, אני מעדיף את האמצעים האחרים. ייתכן שקשה לסכם היום, משום שצריך לומר מהי האלטרנטיבה. אני הייתי מציע לסכם כך.

קריאה: בפשרה?

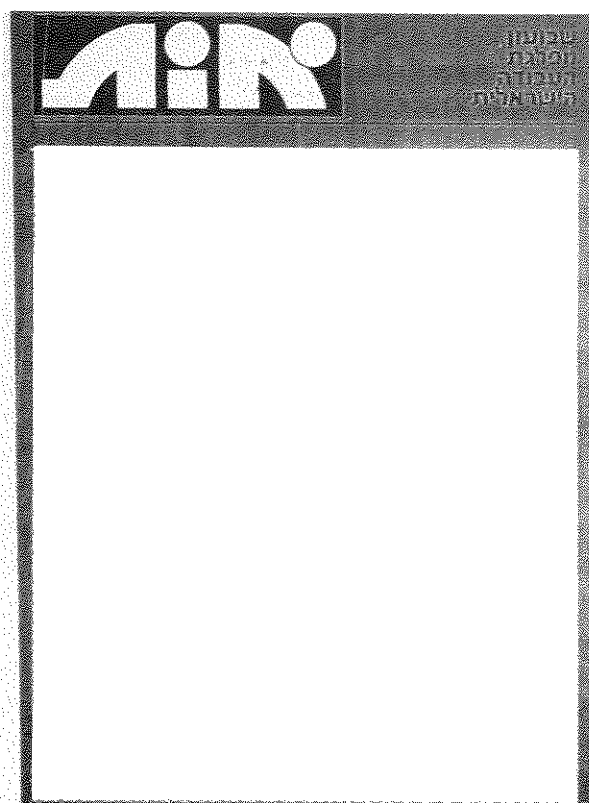
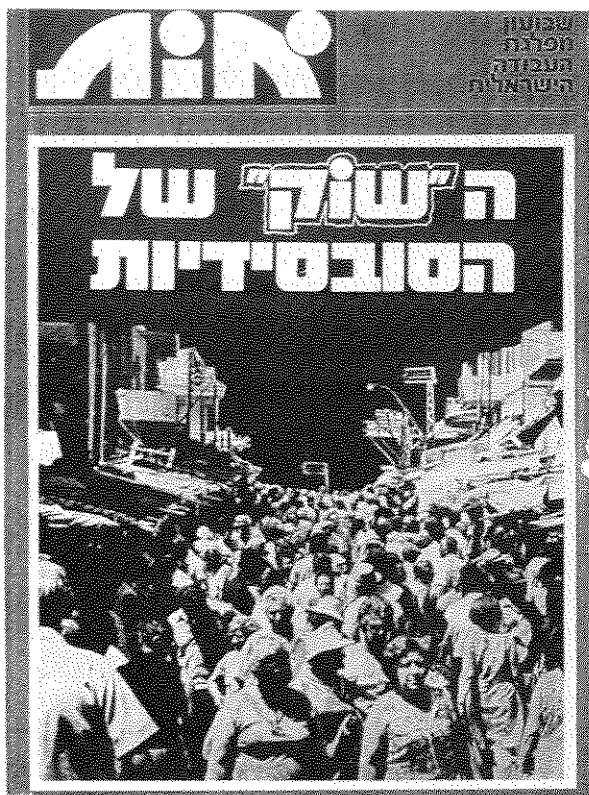
ראש הממשלה יצחק רבין: לא בפשרה. אני חושב ש"אות" במתכנת שבועית אינו צריך להופיע. אני מציע להחליט על כלי ביטוי וכלי הסברה של המפלגה בדיון נוסף.

היו"ר מאיר זרמי: אני מציע להמשיך בדיון בישיבה הבאה.

דוד שחם: יש לי שאלה לסדר היום. כיוון שאתה יודע את המצב, שאחרי שהמפלגה לא עמדה בהתחייבותה והדפוס הודיע שלא ימשיך להדפיס את העתון, שאלתי היא מה משמעות ההחלטה שלא להחליט היום?

היו"ר מאיר זרמי: גם אם הלשכה היתה מחליטה, הייתי מבקש ממנה להחליט על מה לוותר. אי אפשר לשחק אתי. תשלום המשכורת הוא 700,000 ל"י בחודש כאשר תקציב המפלגה הוא 500,000 ל"י. אינני יודע איך לשלם משכורת. לכן לא נכנסתי

ארבעה שערים משנת הופעתו האחרונה של "אות", 1974: למעלה מימין, יגאל אלון ויצחק רבין; משמאל: הבלטת נושא כלכלי, קרוב לוודאי שלא ברוח שר האוצר; למטה מימין: עם הקמת ממשלת גולדה מאיר בחורף 1974, בתמיכת הליברלים העצמאיים בראשות משה קול; למטה משמאל: אין זו טעות. זהו שער של "אות", באמצעותו מוחה דוד שחם על התוכנית לסגור את העתון



"מברנר ומברל לא דרשו לעגל את הריבוע"

ואכן, בישיבה הבאה של הלשכה, ב-31 באוקטובר 1974, השתתפו עוד מספר חברים בדיון, ובעיקר חשובה השתתפותו של עורך "אות", דוד שחם. הוא נשא דברים חריפים. בין השאר אמר: כיוון שהעניין הוצג מהצד הכספי שלו, הרי אני רוצה לפתוח באמת בכמה דברים על הצד הכספי של ההוצאה לאור של העתון. השאלה היא כמה באמת עולה עתון למפלגה. אני יכול לענות על שאלה זאת. נמצאים בידי כרגע זה מאזנים מאושרים של שלוש השנים האחרונות. מתוכם יתברר שהתרומה של סגירת העתון לשיפור המצב הכספי של המפלגה תהיה דלה מאוד. אני חושב שגם אחרי סגירת העתון צריך יהיה למצוא דרכים אחרות שישפרו את המצב הכספי של המפלגה, כי התרומה של סגירת העתון מחר בבוקר תהיה דלה מאד לתקציב המפלגה.

התקציב שנקבע לעתון לשנה הראשונה היה 480 אלף לירות. מזה הכנסות צפויים — 80 אלף לירות. השקעת המפלגה בשנה הראשונה — 400 אלף. אלה היו הציפיות הכספיות מהעתון.

בשנה הראשונה, 71-72, לעומת תקציב משוער של 480 אלף לירות, העתון עלה 491 אלף לירות. ההכנסות בשנה הראשונה היו 150 אלף לירות ותרומת המפלגה 340 אלף לירות — 60 אלף לירות פחות מן הצפוי. הכנסות העתון היו כפולות כמעט מעל מה שתוכנן.

בשנה השנייה, 72-73, ההוצאות היו 515 אלף לירות, ההכנסות 195 אלף, והעתון עלה למפלגה 340 אלף לירות.

בשנה השלישית, 73-74, שממנה יותר ממחצית השנה היינו במצב מלחמה, וזו היתה שנה שהודשיים אחרי תחילתה כבר פורסם בפומבי שבדעת המפלגה לסגור את העתון, על כל המשתמע מכך מבחינת השגת המודעות וגביית החובות, ובכל זאת באותה שנה ההוצאות היו 575 אלף לירות, הכנסות עצמיות 210 אלף לירות ממכירה, מנויים ומודעות, הקצבת המפלגה באותה שנה היתה 360 אלף לירות.

מאז הורע המצב, אבל גם אילו המשכנו להוציא את העתון באותם תנאים איומים, שחיים משבוע לשבוע, אותם תנאים בהם חיינו עד עכשיו, הרי התמיכה ההכרחית בשביל להוציא את העתון היתה 450 אלף לירות, ואילו התורנו את התנאים שהיו קיימים קודם בעתון, הרי שוב לא צריך היה להוציא יותר מ-350 אלף לירות בשנה.

עוד פרט אחד מעניין. בראשית השנה עברנו לדפוס אחר. התברר שהוא זול ב-50 אלף לירות מדפוס המפלגה. זאת אומרת, שבהוצאה של השנים הקודמות היתה סובסידיה סמויה של 50 אלף לירות לדפוס המפלגה והעלות העצמית יכלה להיות קטנה ב-50 אלף לירות לשנה.

לאור עובדות אלה קשה לי להעריך מה בעצם צריך להיות בעתון. עתון איננו דף הסברה. הסברה היא רק אחד התפקידים של העתון, אבל בשום פנים ואופן לא החשוב ביותר. בתחום זה

אני מוכן לקבל את דבריו של ראש הממשלה שאמר, שבכועון איננו אמצעי ההסברה הטוב ביותר. לא רק זאת, אלא שדעתי היא שקיום פונקציית ההסברה על ידי עתון או שבועון פוגמת, יש בה חוסר אמינות והיא דוחה קוראים. איש איננו רואה עצמו כצרכן להסברה. איש אינו רוצה שיספקו לו חומר הסברה. במקרה זה אולי הפרה רוצה להניק, אבל העגל אינו רוצה לינוק.

לעתון יש פונקציות אחרות, הרבה יותר חשובות מאשר הפונקציה של ההסברה. הראשונה שבהן — מתן אינפורמציה. אני יודע שאנשים אומרים: יש בעתוני הערב הרבה אינפורמציה. בבה אידלסון אמרה שהיא שואבת אינפורמציה מיוסף חריף ומאריה צימוקי. אילו היו מוסרים לנו אותה אינפורמציה, היא היתה גם בעתונים שלנו. אבל עתון צריך קודם כל למסור אינפורמציה. עתון צריך להיות מקום לבירור רעיוני ופוליטי. התפקיד שלו איננו למכור את הקו אלא לסייע בעיצובו של הקו.

תפקידו של עתון מפלגתי לשמש מכשיר להגיע אל הקו ולא מכשיר המסביר את הקו. אם אנו מדברים על קונצנזוס, תפקידו של העתון להשתתף ביצירת הקונצנזוס. זאת הוא יכול לעשות רק כאשר ניתנת אפשרות שווה לזרמים, לא לפי מפתח, אלא לפי כוח השכנוע.

העתון צריך להיות פתוח, כי רק כך עשוי להיווצר קונצנזוס, ולא על ידי הרמת ידיים במוסדות. וכאשר יש קו וקונצנזוס, תפקיד העתון להיות מבקר של הקו והקונצנזוס. ביקורת אינה יכולה לבוא רק מבחוץ. היא צריכה לבוא גם מבפנים. ביקורת שתבוא רק מהחוץ לא תהיה אמינה.

תפקיד נוסף של העתון — לשמש קורקטיבה. הציגו ממשלה של המשך ושינוי. איך מגיעים לשינוי? בכוח זה שבתוך המפלגה יש קורקטיבה ועמדות אחרות והן נאבקות נגד הקו שנתקבל. מפלגה, אם אין לה מכניזם של שינוי הקו, עלולה לגווע. והעתון הוא אחד היסודות של מכניזם זה.

העתון הוא גם מכשיר לדיאלוג. אי אפשר לראות את העתון רק כמכשיר שמעביר דעות מלמעלה למטה. הוא צריך להעביר דעות גם מלמטה למעלה. דף הסברה הוא דבר נחמד, אבל כל מה שהוא יכול לעשות הוא לצלם מצב ואין בו שום תהליך של היוון חזר מלמטה למעלה.

עתון כזה דרוש למפלגה. ואני טוען שעתון כזה היה "אות". אולי יש אנשים שעדיין אינם מוכנים לעכל שדרוש למפלגה עתון כזה, ולכן לא היו מעוניינים בו. אני יכול להבין את מרדכי סורקיס ואת בבה אידלסון. בזמן שהיה הדיון בלשכה לפני קרוב לארבע שנים, בפברואר 1971, הם התנגדו לזה שאני אהיה העורך, כי הם אמרו שהם מתנגדים לעמדות האישיות שלי. מניין אני יודע זאת? קראתי זאת בעתונים. הדלפות על מה שנעשה ב"אות" היו בעתונים במשך תקופה ארוכה, ואף אחת לא באה ממני. כל ההדלפות במחצית השנה הראשונה היו נגדי. לא אני הדלפתי שההפסד שלנו הוא 500,000 לירות והתפוצה היא 300 גיליונות. אני מבין שמי

שהתנגד לזה שאני אהיה בעתון, ממשיך להתנגד. כאשר קיבלתי על עצמי את עריכת העתון, הוצאתי מעין דבר פתיחה לעתון, שם ניסחתי את הדברים הבאים:

"אות" לא יטאטא עובדות לא נעימות אל "מתחת לשטיח", לא ימנע מהצגת שאלות קשות, לא יחפש ולא יבטיח לאיש "חיים נוחים". "אות" יעורר, ידרכן את המחשבה ולפעמים יסעיר. הוא לא יכרח מנושאים השנויים במחלוקת, כי הוא מאמין שאם ישנם חילוקי דעות צריך ליישב אותם — לא להתעלם מהם. "אות" הוא שבועונה של מפלגת העבודה. אין הוא מציג עמדות כי אם שותף לבוררים.

בפירוש הבהרתי ש"אות" משתתף בבירורים ואיננו רק אופייציו המכהיר את עמדות המפלגה. העתון היה כל השנים עתון פתוח. טענו שמנעתי פירסומן של דעות שאינן נוחות לי. אני מזמין כל אחד להביא מקרה אחד שאני דחיתי רשימה או מאמר משום שהעמדות לא נראו לי. חירותי אחרי אנשים בעלי עמדות מנוגדות לשלי, כדי שיכתבו בעתון. לא לקחתי לעצמי שום פריווילגיה שכל עורך מתחיל לוקח, להביא למטה, בסוף המאמר, הערות של העורך. לא רציתי שיהיה זה עתון שבו תהיה לי זכות התשובה האחרונה. טוענים מדוע הכעתי את העמדה האישית שלי. בן מאיר טען

מפלגת העבודה הישראלית

ה מ ר כ ז

ההודעה המקורית שהוציאה לשכת מפלגת העבודה על סגירת השבועון

טו' חטון תל"ה

31/10/74

החלטת הליטה בדבר ההחלטת הוועד על שבועון "אות"

(אוסרה ביטיבת הליטה ב 31/10/74)

לשכת המפלגה מחליטה למגור בטלב יה את השבועון "אות".

כד בכד עט מימוכה טל החלטה זו, מטילה הליטה על מיכיר המפלגה

ומגניו:

(א) לעטות להגברת פעולת ההטברה טל המפלגה על-ידי טמוט יחר בכלי החקטורה ובדרכים אחרות טיראו להט, ולהכיך חכנית הטברה טחובא לדיון בליטה.

(ב) להגיט הצעה לצמצומיט נוספיט בהוצאות, טיקיפו חחומי פעולה אחרים, למען יהא כאפטרות המפלגה לקייט את פעולותיה במטגרות החקציב העומד לרטוחה.

(ג) להפעיל את טמכויותיה טל מזכירות הליטה, המוקנות לה כחוקח המפלגה בייעיף 26 ג', לגבי "אות" ומחלקות המרכי.

(ד) תבחר ועדה ע"י מזכירות הליטה לכדיקח האפטרות והזירכים להוצאח בטאון למפלגה.

העומס שאיננו גדול כל כך. אמרתי לו: מיד אחרי שאתה תביא את הדבר הזה, יש לכם אפשרות לבחור עורך אחר ואני מסתלק מכהונתי. אני לא פורש משליחות תנועתית ואני מוכן להעמיד את עצמי לכל שליחות אחרת שיטילו עלי, אם היא תתאים לי ותנצל נכון את כישורי ויכולתי. אינני רוצה לעשות "ברוגז", אבל אני מציע שיאפשרות את קיומו של העתון. מפתיע אותי שבוחרים בדרך של הבאת הענין לדיון בצורה שקשה לפרש אותה אלא כהדחה וסגירה של העתון משום הדרך הלא פופולרית שנקט העורך ומשום חוסר הפופולריות שהיה לו כלפי צמרת המפלגה. אני לא כל כך בטוח שהדבר הזה הוא השינוי שדרוש במפלגה. דבריו של דוד שחם לא שיכנעו את חברי לשכת העבודה והם החליטו לסגור את "אות". דוד שחם זוכר שהיתה הצבעה שנסתיימה בתיקו, אך מספר קולות ניתוספו לתומכי הסגירה, אף שאנשים אלה נעדרו מהדיון. בפרוטוקול הישיבה ובהחלטה כפי שנתפרסמה, אין שום פרט על ההצבעה. נראה שהסגירה היתה עובדה מוגמרת עוד קודם לכן. אפשר להסיק זאת מהעובדה, שהגיליון האחרון ראה אור ב־24 באוקטובר 1974, ביום הדיון הראשון. לקראת ה־31 באוקטובר 1974 לא הוכן כבר גיליון נוסף.

שתפקידו של העורך, כמו תפקידו של המזכיר, לעגל את הריבוע ולרבע את העיגול. ואני אומר: לא. זה איננו תפקידו של העורך. אינני חושב שמברנר ומברל כצנלסון ביקשו לעגל את הריבוע ולרבע את העיגול.

אני חושב שיש מקום למשמעת בשליחות מפלגתית. המשמעת צריכה להיות בקרב שליחי הביצוע. אני חושב שמפלגה שאינה מצליחה להשליט משמעת בקרב שליחי הביצוע, תעשה משגה אם תחפש להשליט את המשמעת בתחום הרוח, בתחום הבעת דעות ועמדות. אני חושב שיש מוקדם ומאוחר בהשלטת משמעת. ויש מקום שבו אין להטיל משמעת, וזה התחום של עמדות ודעות. מה שמפליא אותי יותר מכל הוא, שלפני חודשיים פניתי אל מאיר זרמי ואמרתי לו שבדעתי לסיים את תפקידי, אבל אינני רוצה לסיים תפקידו כל זמן שיש סימן שאלה לגבי קיומו של העתון. לכן הצעתי לו להסיר את סימן השאלה מעל קיומו של העתון ולתת לו אפשרות להתקיים תקופה סבירה. הצעתי כמה הצעות אירגוניות וכספיות שהיה בהן כדי לעזור לקיום העתון ולהקטנת העומס הכספי על המפלגה. אינני יכול עכשיו להסביר מה הן ההצעות האלה, אבל אני הבאתי אותן ואני בטוח שניתן ללכת בכיוון זה. הייתי מקטין את